

УДК 004.432.45 – 044.46 – 043.86 – 053.4(045)

Ольга Петрик, старший викладач кафедри початкової освіти
Комунального закладу “Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти”
Запорізької обласної ради

**ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ
РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

У статті досліджуються основи реалізації принципу наступності й перспективності у розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку та молодшого шкільного; науково-методичні позиції, на яких ґрунтується педагогічна діяльність щодо розв’язання означеної проблеми. Окреслено завдання, на які необхідно зосередити увагу у розвитку діалогічного спілкування дошкільників і молодших школярів.

Ключові слова: наступність, перспективність, психологічні і лінгвістичні засади розвитку діалогічного мовлення.

Табл. 3. Літ. 9.

Ольга Петрик, старший преподаватель кафедры начального образования
Комунального заведення “Запорожский институт последипломного педагогического образования”
Запорожского областного совета

**ОСНОВИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИЕМСТВЕННОСТИ И ПЕРСПЕКТИВНОСТИ
РАЗВИТИЯ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО И МЛАДШЕГО
ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА**

В статье исследуются основы реализации принципа приемственности и перспективности у развития диалогической речи детей дошкольного возраста и младшего школьного; научно-методические позиции, на которых основывается педагогическая деятельность относительно решения обозначенной проблемы. Определены задачи, на которые необходимо сосредоточить внимание в развитии диалогического общения дошкольников и младших школьников.

Ключевые слова: приемственность, перспективность, психологические и лингвистические основы развития диалогической речи.

Olha Petryk, Senior Lecturer of the Elementary Education of Public Institution Department
“Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education” Zaporizhzhya Regional Council

**BASIS OF PROVIDING THE CONTINUITY AND PERSPECTIVE OF THE
DEVELOPMENT OF DIALOGICAL LANGUAGE OF CHILDREN OF PRESCHOOL
AGE AND JUNIOR SCHOOLCHILDREN**

The article analyzes the basic component of preschool education and the curriculum of elementary general education (Ukrainian language). The author defines the psychological foundations of the development of dialogical speech of the child: the unity of the motivational, target, performing components that arise from necessity. The importance of teachers’ understanding of a number of concepts, such as: “the formation and development of personality”, “socialization”, “communicative competence”, “dialogue”.

The linguistic foundations of dialogue speech are deeply analyzed, the peculiarities of dialogue as a kind of speaking are defined. In the pre-school age it is coordinated speech actions aimed at maintaining the social contact, practical interaction, mastery of meaningful dialogue, personally coloured by communication. Mastering the dialogue in the elementary school involves the formation of a dialogical position, the ability to listen to and understand the interlocutor; attract the attention to oneself and ones activities, interested in the interlocutor and to be interesting to him.

The article outlines the methodological positions on which the pedagogical activity is based on solving the problem: the speech situation should be considered as a way of organizing exercises aimed at consolidating the knowledge gained, forming a dialogic competence; examples of dialogue that the children receive by communicating with adults; communicating with contemporaries and it has been an area of development of true speech amateur activities. The author stresses that for these tasks, it is necessary to focus an attention on the development of dialogic communication between the preschoolers and junior schoolchildren is determined.

Keywords: continuity, perspective, the psychological and linguistic principles of development of dialogue speech.

Актуальність проблеми. Наступність і перспективність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти. Для методичної науки і педагогів-практиків у розвитку діалогічного мовлення особливої актуальності набуває проблема реалізації принципу наступності й перспективності між дошкільною і початковою ланками освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання означеної проблеми і на які спирається автор. Зауважимо, що означена проблема розглядалася у дослідження сучасних науковців. Так О.Я. Савченко справедливо зазначає, що педагоги початкової школи мають враховувати той загальний потенціал, який здобула дитина в дошкільному навчальному закладі (далі по тексту – ДНЗ), і на цьому підґрунті формувати новоутворення молодшого школяра. О.В. Запорожець вважає за необхідне різнопланово продовжувати роботу, спрямовану на всебічний розвиток вихованця. Науковці А.М. Богущ [4], Н.В. Гавриш [3], А.Я. Зрожевська, Т.Ф. Потоцька наголошують на забезпеченні наступності і перспективності мовленнєвого розвитку дошкільників і учнів початкових класів як умов формування мовної особистості дитини. У цьому контексті у дослідженнях О.В. Проскури, О.Л. Кононко акцентується на успішному розвитку діалогічного мовлення за умов використання різних видів дитячої творчої діяльності, насичення змісту освітнього процесу знаннями про навколишній світ, правилами співжиття в ньому і формування відповідальності за найближче оточення. Наукові праці Л.А. Парамонові, М.М. Поддякова, З.М. Істоміної, Т.М. Фадєєвої вказують на необхідність забезпечення діалогічної форми занять як у дошкільному закладі, так і уроку у школі; створення можливості орієнтуватися на партнера-однолітка, взаємодіяти з ним і вчитися в нього (а не тільки в дорослого); підтримання діалогічного спілкування між дітьми.

Мета статті – дослідити основи реалізації принципу наступності й перспективності у розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку та молодшого шкільного, науково-методичні позиції, на яких ґрунтується забезпечення наступності та перспективності у розвитку діалогічного мовлення означеного віку дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тенденції розвитку дошкільної і початкової ланок освіти мають багато спільного. Про це засвідчують Базовий компонент дошкільної освіти [2] та Навчальні програма початкової

загальної освіти. Українська мова [8]. Йдеться про:

- компетентнісний підхід до розв'язання основних завдань дошкільної та початкової ланок освіти;

- розвиток дитячої особистості;
- набуття дитиною певного практичного досвіду, необхідного для використання у майбутньому житті;
- емоційно-ціннісне ставлення дитини до навколишнього світу.

Метою дошкільної освіти відповідно Базового компоненту визначено “забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя в товаристві незнайомих дітей і дорослих” [2]. Конкретизовано зміст та результати роботи з розвитку діалогічного мовлення освітньої змістовій лінії “Мовлення дитини” Базового компоненту, що представлено у таблиці 1.

Слід відзначити, що розвиток діалогічного мовлення дітей дошкільного віку передбачено в інших освітніх лініях, що, на нашу думку, є важливим. Зокрема освітня лінія “Дитина в соціумі” окреслює діалогічну компетенцію випускника дошкільного закладу таблиця 2.

Державним стандартом початкової загальної освіти передбачено продовження роботи, яку розпочато в дошкільній ланці. Саме тому за мету галузі “Мови і літератури” обрано “розвиток особистості учня, формування його комунікативної компетентності та загальних уявлень про мову як систему і літературу як вид мистецтва” [1]. Відповідно й Програма з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання у першому класі визначає такий зміст навчального матеріалу та державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів щодо розвитку діалогічного мовлення (таблиця 3).

Вихователі дошкільного закладу і вчителі початкових класів повинні бути обізнані з державними вимогами до формування діалогічного мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Очевидним є те, що зміст дошкільної та початкової освіти і вимоги до результатів освітньої роботи / рівня загальноосвітньої підготовки на сьогодні декларативно узгоджені. Тож проблемою для вихователів і вчителів є як фактично формувати і розвивати діалогічне мовлення

Важливою умовою забезпечення перспективності і наступності у розвитку

**ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО
МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Таблиця 1.

**Зміст і результати освітньої роботи з розвитку діалогічного мовлення
за змістовою лінією “Мовлення дитини”**

Зв'язне мовлення	Вільно, невимушено вступає в розмову з дітьми, дорослими (як знайомими, так і незнайомими); підтримує запропонований діалог відповідно до теми, не втручається в розмову інших; будує запропонований діалог відповідно до теми; відповідає на запитання за змістом картини, художнього твору; виконує словесні доручення, звітує про їх виконання; вмiє запитати, відповісти на запитання, заперечити, подякувати, вибачитися, розповісти про себе, започаткувати діалог, передавати словами і мімікою свою готовність спілкуватись, обмінюватись інформацією, брати почуте до уваги, домовлятися; ввічливо ставиться до партнерів по спілкуванню; виявляє свою зацікавленість у розмові, ширість висловлювання, враховує емоційний стан співрозмовників; розуміє, що словом можна не лише підняти настрій, але й образити; вживає лагідні, пестливі слова
Діалогічне мовлення	
Діалогічна компетенція	Ініціює і підтримує розпочату розмову в різних ситуаціях спілкування, відповідає на запитання співрозмовника і звертається із запитаннями, орієнтується в ситуації спілкування, вживає відповідні мовні і немовні засоби для вирішення комунікативних завдань; дотримується правил мовленнєвої поведінки та мовленнєвого етикету і коректно виявляє власне емоційне ставлення до предмета розмови і співрозмовника та коригує його залежно від ситуації спілкування

Таблиця 2.

**Діалогічна компетенція випускника дошкільного закладу
за освітньою лінією “Дитина в соціумі”**

Зміст освіти	Результати освітньої роботи
Сім'я	відгукується на звернення, прохання... батьків. не ображає дідуся й бабусю своїми висловами
Родинно-побутова компетенція	уміння підтримувати доброзичливі, дружні, довірливі стосунки в родинному колі, виявляти турботу і любов до рідних та близьких членів родини
Люди	привітно вітається. Виявляє готовність і здатність доброзичливо спілкуватися з ними. Вміє вислухати дорослого, відповісти на запитання, відгукнутися на прохання, пропозицію, виявляє чемність у ставленні до них
Дорослі	У зверненнях до них та власних діях виявляє повагу, готовність допомагати. Може звернутися за допомогою до незнайомої людини...
Діти	Здатна входити в контакт з різними за віком дітьми, налагоджує з ними активну взаємодію, спілкування. ... дотримується норм спілкування. Знає та використовує слова-пояснення, виправдання, вибачення.
Соціально-комунікативна компетенція	Обізнаність ... з елементарними соціальними та морально-етичними нормами міжособистісних взаємин; уміння дотримуватись їх під час спілкування. ... обирати відповідні способи спілкування в різних життєвих ситуаціях

діалогічного мовлення дитини у дошкільному закладі та початковій школі є володіння педагогами науковими основами цього процесу, а саме чітке розуміння низки понять, як: “формування і розвиток особистості”, “соціалізація”, “комунікативна компетентність”, “діалог” та інші.

Теоретичною основою розвитку діалогічного мовлення є дослідження відомих психологів та психолінгвістів А.С. Виготського, О.О. Леонтьєва. Так, А.С. Виготський зазначав, що мовленнєва діяльність має три сторони: мотиваційну, цільову, виконавську і народжується з потреби [5, 56–58]. Тож акт мовленнєвої діяльності є єдністю трьох сторін. Він починається мотивом і планом, а

завершується результатом, досягненням означеної цілі.

Таку ж думку розвивав О.О. Леонтьєв, який стверджував, що “все, що ми говоримо у повсякденному житті, ми говоримо для чогось (мотив) і чомусь (мета). І якщо ми хочемо, щоб продукували в умовах навчального процесу те чи інше висловлювання, необхідно створити такі зовнішні або внутрішні обставини, в яких дитина буде вживати потрібні для нас (за змістом) висловлювання”, тобто мовленнєву ситуацію, яка є “сукупністю мовленнєвих і немовленнєвих умов, необхідних для того, щоб здійснити мовленнєву дію за визначеним нами планом” [6, 155 – 157]. Отже, мовленнєву ситуацію варто

Таблиця 3.

**Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів щодо розвитку
діалогічного мовлення**

Зміст	Вимоги
Відтворення (за ролями) діалогів із прослуханих казок, розповідей. Побудова запитань і відповідей на них за прослуханим чи прочитаним текстом, малюнком, навчальною ситуацією	- <i>відтворює</i> в особах (з іншим учнем або учителем) прослуханий діалог; - <i>формулює</i> запитання за змістом прослуханого тексту чи іншим джерелом інформації; - <i>відповідає</i> на поставлене запитання;
Складання, розігрування діалогів за темами, близькими до життєвого досвіду дітей, – після попередньої підготовки (обговорення змісту, робота зі словом, словосполученням, етикетними мовленнєвими формулами, що використовуються у діалогах)	- <i>уважно слухає</i> співрозмовника й адекватно відповідає на його запитання, самостійно формулює репліки(запитання) до співбесідника за змістом попередньо підготовленої короткої розмови на добре знайому тему

розглядати як спосіб організації вправ, спрямованих на закріплення одержаних знань, формування діалогічної компетентності.

Необхідно також, на нашу думку, враховувати, що репліка кожного співрозмовника залежить від поведінки іншого. Разом з тим, ситуативність діалогічного мовлення зумовлює необхідність швидкої реакції, чому слід учити і вправляти молодших школярів.

Зауважимо, що вихователь і вчитель повинні глибоко усвідомлювати особливості діалогу як виду усного мовлення. З цього приводу А.Г. Арушанова зауважує, що діалогічна форма спілкування не дається дитині від народження. У дошкільному віці це стадія переддіалогу (“дуету”, “колективного монологу”), скоординованих мовленнєвих дій, спрямованих на підтримання соціального контакту (фактична бесіда), практичної взаємодії, оволодіння “теоретичним” і змістовим діалогом, особистісно забарвленим спілкуванням [1, 138]. Разом з тим, оволодіння діалогом є, перш за все, формуванням діалогічної позиції, умінням слухати і розуміти співрозмовника, привертати його увагу до себе і своєї діяльності, цікавитися співрозмовником і бути цікавим йому. Зразки ведення діалогу діти одержують у спілкуванні з дорослими. У той же час, спілкування з ровесниками є областю розвитку істинної мовленнєвої самодіяльності, важливий показник сформованості комунікативних здібностей.

Як зазначають більшість науковців, формування вище означених здібностей, передбачає:

- оволодіння мовою (лексикою, граматичним ладом, синтаксичними одиницями, культурою мовлення);
- набуття умінь застосовувати мову з метою спілкування в різних комунікативних ситуаціях, що передбачає побудову розгорнутого тексту і

встановлення інтерактивної взаємодії. В інтерактивній взаємодії дитина набуває умінь починати розмову, привертати увагу співрозмовника, підтримувати розмову, в разі необхідності змінити тему розмови, виявити розуміння, запитати, відповісти, порадити, побажати, згодитись чи не згодитись, завершити розмову.

Специфічні риси діалогічного мовлення знаходимо у праці І.О. Луценко [7,15], серед яких автор виокремлює такі:

- діалог (з лінгвістичного погляду) – це зв’язний текст, який складається з автономних пар реплік – діалогічних єдностей. Тому важливо (з погляду методики) ураховувати, що єдність сусідніх реплік в діалозі – миттєва, а не постійна, зумовлена конкретною ситуацією. Ця риса зобов’язує до того, щоб лінгвістичною основою навчання діалогічного мовлення були не окремі фрази, а діалогічні єдності;

- діалогічне мовлення – це не тільки питання і відповіді. Оскільки репліки в діалогічних єдностях можуть пов’язуватись не тільки на основі “запит інформації – подання її”, у навчанні слід використовувати всі можливі зв’язки.

До діалогізування співрозмовників, на думку автора, спонукають різноманітні мотиви і комунікативні задачі:

- повідомити щось співрозмовнику;
- привертати увагу до певного об’єкта чи події;
- поділитися своїми враженнями;
- констатувати факти, які стосуються співрозмовників;
- узгодити різні підходи до розв’язання конкретної справи;
- обмінятися із співрозмовником думками, переживаннями;
- виразити свої емоції [7, 15].

Ми вважаємо: педагогам варто звернути увагу

ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

на те, що реплікам усного діалогу характерні прості, непоширені за структурою речення. У невідготовленому мовленні такі речення більш зручні. Специфічною особливістю такого мовлення є еліптичність. Звідси робимо висновок, що необхідно навчати коротких, “неповних” відповідей і навіть питань.

Крім цього, у діалозі досить часто використовуються кліше, усталені розмовні формули, з якими необхідно ознайомити школярів. Серед груп вище вказаних кліше розрізняють такі:

- мовленнєвого контакту (знайомство, представлення);
- формули мовленнєвого етикету;
- вираження стандартизованих емоцій (подив, співчуття, несхвалення тощо);
- комунікативний супровід (початок, продовження, завершення розмови).

Кліше поряд з вигуками і модальними словами надають мовленню виразності, емоційності. Тож слід якомога частіше вносити у зміст вправ кліше різних видів.

Забезпеченню зв'язності діалогу сприятиме використання інтонації і мовних засобів зв'язку: повторення слів і окремих реплік; використання займенників, синонімічних слів; вживання дієслівних форм другої особи; звертання (у ключовому відмінку) до співрозмовника.

Висновок. Отже, початкова школа має повно і точно врахувати досягнення дітей дошкільного віку. Зміст початкової освіти має логічно продовжувати і розширювати дошкільну освіту, забезпечувати нарощення рівня складності та самостійності виконання мовленнєвих дій.

Виходячи з вище викладених уявлень про діалог, у розвитку діалогічного спілкування молодших школярів, необхідно зосередити увагу на розв'язанні таких завдань: опанування мови як засобу спілкування; встановлення дітьми соціальних контактів мовними і невербальними засобами; оволодіння засобами і способами побудови розгорнутого тексту в умовах продуктивного творчого мовлення; формування навичок встановлювати інтерактивну взаємодію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арушанова А.Г. *Речь и речевое общение детей: Книга для воспитателей детского сада / А.Г. Арушанова.* – М.: Мозаика – Синтез, 1999. – 272 с.

2. *Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Науковий керівник: А.М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богущ А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С.,*

Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%94%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-\(ostatochnij\).pdf](http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%94%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-(ostatochnij).pdf)

3. Богущ А.М., Гавриш Н.В. *Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах. Підручник / за ред. А.М. Богущ. 2 вид., доповн. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2011. – 704 с.*

4. Богущ А.М. *Наступність, перспективність, складові неперервності освіти. / А.М. Богущ // Дошкільне виховання. – 2001. – №12. – С. 11 – 12.*

5. Выготский Л.С. *Собрание сочинений. – т.2. / Под ред. Б.В.Давыдова. – М.: 1982. – С. 56 – 57.*

6. Леонтьев А.А. *Язык, речь, речевая деятельность / А.А. Леонтьев. – М.: 1969. – С.155 – 157.*

7. Луценко І.О. *Готуємось до мовленнєвого спілкування з дошкільниками: Навч. посібник / І.О. Луценко . – К.: НПУ, 2001. – 96 с.*

8. *Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи (зі змінами). – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – С. 19.*

REFERENCE

1. Arushanova, A.G. (1999). *Rech i rechevoe obshchenie detey: Kniga dlya vospitateley detskogo sada* [Speech and children's speech communication: A book for educators of kindergarten of children]. Moscow: Mosaic – Synthesis Publ., 272 p. [in Russian].

2. Bohush, A.M., Bieliienka, H.V., Bohinich, O.L., Havrysh, N.V., Dolynna, O.P. & Ilchenko, T.S., et al. (2012). *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (nova redaktsiia)* [The basic component of preschool education (new edition)]. Kyiv: Publishing House Publ., 26 p. [Electronsc resource]. Available at [http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%94%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-\(ostatochnij\).pdf](http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%94%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-(ostatochnij).pdf) [in Ukrainian].

3. Bogush, A.M. & Gavrish, N.V. (2011). *Doshkilna lnhvodydaktyka: Teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy v doshkilnykh zakladakh* [Preschool linguodidactics: Theory and methodology of teaching children of the native

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕТИ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО СЕРВІСУ

language in preschool establishments. Textbook]. A.M. Bogush (Ed.). 2 vid., dopovn. Kyiv: Publishing House "Word" Publ., 704 p. [in Ukrainian].

4. Bogush, A.M. (2001). *Nastupnist, perspektyvnist, spadkoiemnist – skladovi neperervnosti osvity* [Continuity, perspective, succession – are components of the continuity of education]. *Doshkilne vykhovannia*, no.12., pp. 11 – 12. [in Ukrainian].

5. Vygotskiy, L.S. (1982). *Sobraniye sochineniy* [Collected works]. Vol.2. B.V.Davydov (Ed.). Moscow, pp. 56 – 57. [in Russian].

6. Leontev, A.A. (1969). *Yazyk, rech, rechevaya*

deyatelnost [Language, speech, speech activity]. Moscow, pp.155 – 157. [in Russian].

7. Lutsenko, I.O. (2001). *Hotuiemos do movlennievoho spilkuvannia z doshkilnykamy: Navch. posibnyk* [Preparation to the speech communication with preschoolers: Teaching Manual]. Kyiv: NPU Publ., 96 p. [in Ukrainian].

8. *Navchalni prohramy dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. 1-4 klasy (zi zminamy)* (2015). [Educational programs for general educational institutions. Grades 1-4 (with changes)]. Ternopil: The travele, p. 19. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 08.09.2017

УДК 378.094+005.336.2+338.488.2:640.4

Ольга Богоніс, викладач

*Львівського професійного коледжу готельно-туристичного та ресторанного сервісу
аспірант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ*

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО СЕРВІСУ

У статті визначено структурні компоненти економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сфери готельного та ресторанного сервісу. Проаналізовано основні підходи науковців до визначення сутності економічної компетентності та її системоутворюючих категорій. Здійснено аналіз інноваційних тенденцій розвитку готельно-ресторанної індустрії. Описано бачення автора взаємозв'язку економіки та системи професійної освіти через формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сфери HoReCa.

Ключові слова: сфера HoReCa, економічна компетентність, структурні компоненти економічної компетентності, економічне мислення, економічна культура, професійні мотиви, професійна мобільність.

Рис. 1. Табл. 1. Літ. 10.

Ольга Богоніс, преподаватель

*Львовского профессионального колледжа гостинично-туристического и ресторанного сервиса
аспирант Института педагогического образования и образования взрослых НАПН Украины, г. Киев*

СТРУКТУРНЫЕ КОМПОНЕТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ГОСТИНИЧНОГО И РЕСТОРАННОГО СЕРВИСА

В статье определены структурные компоненты экономической компетентности будущих младших специалистов сферы гостиничного и ресторанного сервиса. Проанализированы основные подходы ученых к определению сущности экономической компетентности и ее системообразующих категорий. Осуществлен анализ инновационных тенденций развития гостинично-ресторанной индустрии. Описаны видение автора взаимосвязи экономики и системы профессионального образования через формирование экономической компетентности будущих младших специалистов сферы HoReCa.

Ключевые слова: сфера HoReCa, экономическая компетентность, структурные компоненты экономической компетентности, экономическое мышление, экономическая культура, профессиональные мотивы, профессиональная мобильность.

**Olha Bohonis, Lecturer of Lviv Professional College of Hotel, Tourism and Restaurant Service,
Postgraduate Student at the Institute of Pedagogical Education and
Adult Education of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv**

THE STRUCTURAL COMPONENTS OF ECONOMIC COMPETENCE OF FUTURE JUNIOR SPECIALISTS OF HOTEL AND RESTAURANT SERVICE

The article defines the structural components of the economic competence of future junior specialists in the sphere of hotel and restaurant service. The author analyzes the main approaches of scientists to the definition